

Lentevreugd, natuurlijk?

JOHN VAN VLIET

Aan de noordzijde van Wassenaar, tussen de duinvoet en de Katwijkse Weg ligt Lentevreugd. Een heerlijke naam voor een ongeveer 100 ha groot landbouwgebied. Zoals veel aan de duinen grenzende landbouwgrond wordt ook deze zandgrond gebruikt voor het telen van bloembollen. De naam van het gebied lijkt in dit geval zorgvuldig te zijn uitgekozen. Op enkele plaatsen kan nog van een redelijke landschappelijke kwaliteit worden gesproken, dit ondanks de geleidelijke achteruitgang door de bouw van schuren, kassen en de aanleg van volkstuintjes.

Wanneer men vanuit het noorden of oosten komt, heeft men een prachtig zicht op de achter Lentevreugd gelegen duinenrij. Vooroorlogse ontgroningen hebben ertoe geleid dat de ontsluitingswegen en woningen hoger zijn komen te liggen dan de omringende akkers. Zo'n 60 ha van Lentevreugd is in een convenant tussen provincie, gemeenten, agrariërs en natuurbescherming aangewezen als natuurontwikkelingsgebied. Het gebied zal als onderdeel van de provinciale ecologische hoofdstructuur worden overgenomen in het nieuwe streekplan Zuid-Holland West. De meningen over het convenant, ook wel 'Pact van Teijlingen' genoemd, lopen echter ondanks deze afspraken nog altijd sterk uiteen.

Kostbare bollengrond

Zo vraagt Jan de Jong van de Westelijke Land- en Tuinbouworganisaties (WLTO) zich af waarom kostbare bollengrond moet worden opgeofferd voor natuurontwikkeling. De grote doorlaatbaarheid van deze gronden en het milde zeeklimaat maken dat zij ideaal zijn voor het telen van hyacinthen. Dit is elders niet of nauwelijks mogelijk. Het

verplaatsen van de bollenteelt naar bijvoorbeeld de Haarlemmermeer vormt daarom zijns inziens geen aanvaardbaar alternatief. Bovendien is het oppervlak van de aan Lentevreugd grenzende duinen al zo groot. De Jong: "Een snipper als dit zal nauwelijks iets toevoegen aan de bestaande natuurwaarden".

Dat een landbouwenclave in het duingebied een probleem kan vormen bij het natuurbeheer kan De Jong zich voorstellen, maar hier ligt de situatie volgens hem geheel anders. Het water stroomt af van het duingebied in de richting van de akkers en ook de overheersende windrichting is landinwaarts gericht. Daarom acht hij het onwaarschijnlijk dat mestgift en bestrijdingsmiddelengebruik invloed hebben op de natuur in de duinen. Hij meent dat de natuurbeschermers ernaar streven om het gebied in zijn oorspronkelijke staat terug te brengen. Het benutten van het aan de duinvoet uittredende schone kwelwater voor bijvoorbeeld duinrellen met begeleidende natuur, noemt hij daarom een oneigenlijk argument. De Jong: "In dit gebied is nooit sprake van water geweest, omdat het om een stuk afgegraven duinen gaat. Terugkeer naar een oude situatie, mét water, is hier dus absoluut niet reëel". Naar zijn mening kunnen dit soort experimenten beter in het duingebied zelf worden uitgevoerd.

De natuurbestemming van Lentevreugd en andere bollengrond zit de WLTO-voorman ook om andere redenen dwars. De Jong: "Iedere afname van het areaal bollengrond ondermijnt het draagvlak van het bollencomplex, oftewel de telers en alle daarmee samenhangende bedrijvigheid. Laat de natuurbescherming voor deze gronden dan op z'n minst marktprijzen betalen, zodat de kwekers ergens anders fatsoenlijk opnieuw kunnen beginnen". De haalbaarheid van de plannen zou daarmee volgens hem aanzienlijk vergroot worden.

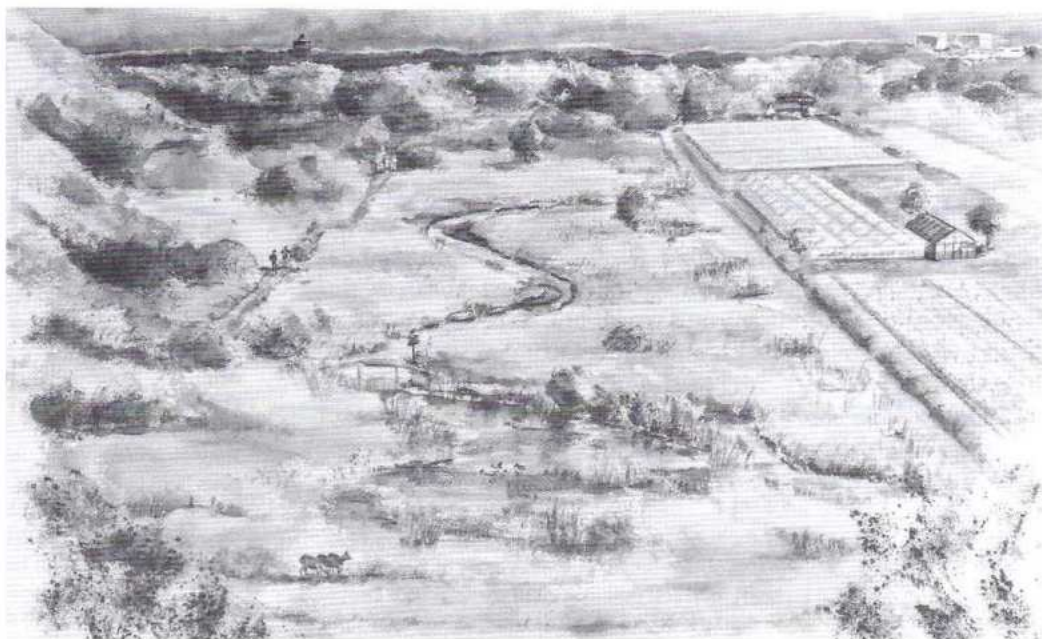
Lentevreugd, natuurlijk?

21

Lentevreugd zoals dit er nu enkele weken per jaar uitziet in april en mei (naar een aquarel van Simone Robbers).

Een artist impression van Lentevreugd met natuurontwikkeling op een deel van de bollengrond dat grenst aan de duinen (naar een aquarel van Simone Robbers).

Goede kansen voor natuur

De Stichting Duinbehoud en de natuurbeschermers in de streek zien Lentevreugd vooral als een gebied met zeer goede potenties voor natuurontwikkeling. Marc Janssen, directeur van Stichting Duinbehoud, is blij met dit resultaat uit het Pact van Teijlingen: "Na jarenlang inleveren kunnen we eindelijk iets positiefs doen voor de natuur. De afgelopen tientallen jaren heeft de samenleving de natuur steeds verder teruggedrongen. Dit project geeft planten en dieren weer wat extra leefruimte". De mogelijkheden voor natuurontwikkeling zijn hier volgens hem bovendien zeer bijzonder. Zo kan op deze plaats de geleidelijke overgang van de duinen naar het achterland hersteld worden. Het duingebied en achterland worden in Lentevreugd niet van elkaar gescheiden door een weg, zoals elders vaak wel het geval is. Deze geleidelijke overgang is namelijk vrijwel overal langs de Nederlandse kust verdwenen. Bovendien stelt Janssen, zijn er goede mogelijkheden om het zoete en schone kwelwater uit het duingebied te benutten voor natuurontwikkeling. Dit water is van een kwaliteit die in Nederland nog maar zelden wordt aangetroffen. Meestal is het water verzuurd of te voedselrijk. Ook in de huidige situatie raakt het kwelwater snel verontreinigd met meststoffen en bestrijdingsmiddelen. Een mooi voorbeeld van een geleidelijke overgang van de duinen naar het achterland is volgens Janssen te vinden in Noord-Holland. Ook daar wordt het zoete kwelwater uit de duinen benut. Vlakbij Egmond bloeien langs de rand van het duingebied planten als rietorchis, brede orchis, harlekijnorchis, koekoeksbloem en grote ratelaar. Natuurontwikkeling in Lentevreugd zou ook goed aansluiten bij de plannen van de waterleidingbedrijven om de waterwinning in het noordelijk deel van Meijendel en het zuidelijk deel van Berkheide te extensiveren. Rond de Wassenaarse slag kan zo volgens hem op termijn een "natuurkern" ontstaan, waar planten en dieren ongestoord kunnen leven.

Geld speelt een rol

De heer Overdevest, CDA-raadslid in Wassenaar en kweker van hyacinthen in Lentevreugd, is van-

zelfsprekend niet enthousiast over de plannen voor zijn bollengrond. Vooral zijn zoon en opvolger zal daar in de toekomst mee te maken krijgen. Een actieboard met de mededeling dat Lentevreugd voor de bollenteelt behouden moet blijven hebben zij onlangs aan de weg geplaatst. Tijdens een rondrit over zijn akkers wijst hij op de pracht van het gebied in haar huidige staat. "Waarom zou je hier natuur van willen maken? We hebben hier gele kwikstaarten, patrijzen en zelfs broedende wulpen. Elk voorjaar staan hier al die prachtige bollen, dat is toch ook natuur!", zegt hij. Als natuurliefhebber ontziet hij het wulpennest en spant hij zich in voor de zwaluwen bij zijn huis. Alleen vossen en kraaien kunnen hem minder bekoren, omdat ze het wel eens op het wulpennest voorzien hebben.

Een buizerd roept en vliegt op uit de duinrand, als Overdevest vertelt over hoe het gebied 75 jaar geleden door zijn voorgangers is afgegraven en ontgonnen. Hij is dan ook zeer gehecht aan deze mooie plek. Overdevest ziet het liefst het hele gebied in gebruik voor de bollenteelt. De rommelige volkstuintjes en schuren zijn ook hem een doorn in het oog. Hij benadrukt dat het bestrijdingsmiddelengebruik nog altijd verder wordt teruggebracht. Al zal het nooit helemaal zonder kunnen, omdat de percelen te klein zijn voor een preventieve maatregel als vruchtwisseling. Toch zijn de natuurontwikkelingsplannen voor hem niet onbespreekbaar. Als voldoende geld beschikbaar komt om elders een goed bestaan op te bouwen, sluiten zijn zoon en hij niet uit dat het bedrijf verplaatst wordt.

Woningbouw

Het laatste woord over Lentevreugd is nog niet gesproken. Toch lijkt steeds zekerder te worden dat natuurontwikkeling hier door zal gaan. De discussie zal zich toespitsen op de diverse inrichtingsvarianten en de financiële vergoeding voor de kwekers die eventueel gronden moeten afstaan. Geld dat wellicht gevonden wordt door een klein deel van het gebied een andere bestemming te geven. Zo kan de uitgifte van grond voor de bouw van bijvoorbeeld villa's, een woonvorm die het in deze omgeving goed doet, misschien voldoende middelen genereren om de kwekers fatsoenlijk uit te kopen.